

Watergebruik in de land- en tuinbouw 2019

R.W. van der Meer

Deze factsheet beschrijft hoe het watergebruik in de land- en tuinbouw, uitgesplitst naar 7 stroomgebieden of 12 provincies, wordt berekend. De resultaten van de berekeningen dienen als input voor de CBS-publicaties Milieurekeningen, Monitor Brede Welvaart en het Compendium voor de Leefomgeving. De basis van de berekeningen wordt gevormd door de resultaten van de bedrijven uit het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research. Voor het aggregeren van de bedrijfsresultaten naar sectoren en stroomgebieden of provincies is gebruikgemaakt van statistical matching.

Inleiding

Aanleiding

In de land- en tuinbouw wordt leidingwater gebruikt voor onder meer het drinken van vee en voor het reinigen van stallen. Ook wordt er oppervlakte- en grondwater gebruikt voor het beregenen van gewassen. De mate waarin oppervlakte- en grondwater wordt gebruikt, wordt vooral bepaald door de weersomstandigheden: in droge jaren wordt er meer beregend dan in natte jaren.

Ten behoeve van de CBS-publicaties *Milieurekeningen*, *Monitor Brede Welvaart* en het *Compendium voor de Leefomgeving* levert Wageningen Economic Research cijfers aan het CBS met betrekking tot het watergebruik in de agrarische sector. Deze factsheet is een actualisatie van de eerder verschenen nota's *Watergebruik in de land- en tuinbouw* (onder andere Van der Meer, 2020).

Resultaat

Deze factsheet beschrijft het watergebruik in 2019 van 5 land- en tuinbouwsectoren in 7 stroomgebieden of 12 provincies in Nederland (zie paragraaf 2.2). Hierbij worden onderstaande typen water onderscheiden:

- leidingwater (drenking en overig)
- gietwater
- grondwater voor irrigatie
- oppervlaktewater voor irrigatie
- grond-/oppervlakte water voor drenking.

Het watergebruik wordt bepaald voor de sector als geheel. Ook wordt het gemiddelde gebruik per bedrijf berekend. Daarnaast wordt het beregende areaal gerapporteerd.

Afbakening

Deze factsheet beschrijft hoe de berekeningen van Wageningen Economic Research hebben plaatsgevonden (hoofdstuk 2). De uitkomsten van de berekeningen (hoofdstuk 3) zijn de basis voor verdere verwerking door het CBS, en worden hier niet nader toegelicht. Deze factsheet dient gezien te worden als een achtergronddocument ten behoeve van de opdrachtgever. De rapportage heeft betrekking op 2019. Voor voorgaande jaren zijn eerdere rapportages verschenen.

Methodiek

Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de gehanteerde methode en uitgangspunten voor het bepalen van het watergebruik van de totale land- en tuinbouwsector. De berekening van het watergebruik vindt plaats op basis van de resultaten van de steekproefbedrijven in het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research. In het Bedrijveninformatienet wordt de gebruikte hoeveelheid water vastgelegd. Door de uitkomsten van de steekproefbedrijven te wegen, kan een schatting worden gemaakt van het watergebruik van de totale steekproefpopulatie. De wegingsfactoren worden met behulp van statistical matching bepaald. Omdat het CBS het watergebruik wil weten van de totale agrarische sector wordt een bijschatting gemaakt voor de bedrijven die buiten het steekproefkader van Wageningen Economic Research vallen en daardoor niet gerepresenteerd worden in de steekproef (zie paragraaf 2.4).

Bedrijfstypen en stroomgebieden

Het watergebruik wordt voor 5 landbouwsectoren bepaald:

- akkerbouw
- fruitteelt
- tuinbouw (opengrondstuinbouw en glastuinbouw exclusief fruitteelt)
- veehouderij
- overige landbouw.

De stroomgebieden die worden onderscheiden zijn de stroomgebieden zoals afgebeeld in tabel 2.1.

Figuur 2.1 Stroomgebieden van Nederland

Bron: CBS.

Statistical matching

Het CBS wil een uitsplitsing van het watergebruik naar de verschillende agrarische sectoren en naar de diverse stroomgebieden. Hierbij is het gewenst om rekening te houden met de structuur en de productieomstandigheden van de bedrijven in de afzonderlijke stroomgebieden. De basis van deze analyse zijn de bedrijven uit het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research (zie voor meer achtergrondinformatie over de samenstelling van de steekproef Roskam et al. (2020)). De steekproef is een disproportionele steekproef waardoor insluitingskansen voor bedrijven binnen een sector niet gelijk zijn. Hier wordt rekening mee gehouden door gewichten toe te kennen aan de bedrijven. Vervolgens, kunnen de resultaten van de steekproefbedrijven worden opgeschaald naar de totale steekproefpopulatie met behulp van deze wegingsfactoren. De standaardwegingsfactoren in het Bedrijveninformatienet houden geen rekening met het stroomgebied waarin het bedrijf gevestigd is. Dit kan ertoe leiden dat als de standaardwegingsfactoren worden gebruikt, de gemiddelde bedrijfsstructuur van de steekproefbedrijven afwijkt van de daadwerkelijke gemiddelde structuur van de bedrijven in het stroomgebied. Met behulp van statistical matching worden wegingsfactoren bepaald die wel rekening houden met de regio waarin het bedrijf gevestigd is. Bij statistical matching worden steekproefbedrijven (Bedrijveninformatienet) gekoppeld aan bedrijven uit de steekproefpopulatie (Landbouwtelling). De koppeling vindt plaats op basis van kenmerken die zowel in de Landbouwtelling als in het Bedrijveninformatienet worden vastgelegd. De kenmerken waarop gekoppeld wordt, worden de matchingvariabelen genoemd. De mate van overeenkomst tussen de gekoppelde bedrijven, bepaalt de hoogte van de wegingsfactor. Er zijn zes kenmerken gebruikt voor de matching; tabel 2.1 geeft de gehanteerde matchingvariabelen.

Tabel 2.1 Kenmerken waarop statistical matching plaatsvindt

Exact te matchen:	Best passend:
Jaar	X en Y coördinaten van het bedrijf
Bedrijfstype	Grondsoort
	Aantal ha
	Bedrijfsomvang in Standaardopbrengst

Voor matching tussen steekproefbedrijven en bedrijven uit de populatie komen alleen bedrijven in aanmerking uit hetzelfde jaar en die van hetzelfde bedrijfstype zijn. Uit deze 'pools' worden vervolgens de 3 bedrijven geselecteerd met een zo gelijk mogelijk areaal (ha), grondsoort en economische omvang gemeten in euro Standaardopbrengst (SO). Het bedrijf dat hemelsbreed (op basis van X- en Y-coördinaten) het dichtst bij het te matchen bedrijf ligt, krijgt daarbij een hogere weging dan bedrijven die op grotere afstand liggen. Er is gekozen voor deze matchingvariabelen, omdat het watergebruik afhankelijk is van zowel de omvang van het bedrijf als de intensiteit van de productie. Omdat neerslag lokaal sterk kan verschillen, speelt ook de locatie van het bedrijf een belangrijke rol bij de matching. Dit geldt vooral voor de bedrijven die beregenen. Het kan daarom voorkomen dat een bedrijf gematcht wordt aan een bedrijf in de nabijheid, met dezelfde grondsoort maar dat net in een ander stroomgebied ligt. Aangenomen is dat dit een betere voorspeller is voor het watergebruik dan een match met een bedrijf dat weliswaar in hetzelfde stroomgebied ligt maar wel tientallen kilometers verderop.

Voor het Landbouwtellingsbedrijf wordt het watergebruik geschat op basis van de gematchte bedrijven uit het Informatienet. Van de bedrijven uit het Informatienet wordt het watergebruik per SO bepaald. Het watergebruik van het Landbouwtellingsbedrijf wordt benaderd door het watergebruik per SO te vermenigvuldigen met zijn eigen omvang gemeten in SO zoals is vastgelegd in de Landbouwtelling. Het areaal met berekening wordt bepaald door het aandeel van het areaal met berekening in het totale areaal van de bedrijven uit het Informatienet te berekenen. Vervolgens wordt het aandeel van het gematchte bedrijf vermenigvuldigd met het areaal van het Landbouwtellingsbedrijf. Het beregende areaal wordt bepaald door het aantal keren dat er beregend is te berekenen op de bedrijven uit het Informatienet. Verondersteld is dat het Landbouwtellingsbedrijf hetzelfde aantal keren beregent als het gematchte bedrijf. Ten slotte worden de resultaten van de Landbouwtellingsbedrijven per stroomgebied geaggregeerd om tot totalen te komen voor de stroomgebieden.

Bijschatting

Als het watergebruik van de steekproefpopulatie is bepaald, wordt er een bijschatting gemaakt. Een deel van de populatie wordt niet door de steekproef gerepresenteerd, omdat de steekproef een ondergrens kent van 25.000 euro SO. De bijschatting vindt plaats op basis van het gemiddelde watergebruik per SO per bedrijfstype per stroomgebied.

Drenking vee

Het water dat gebruikt wordt voor de drenking van het vee wordt geschat op basis van normen van het watergebruik per dier (KWIN 2009). Daarnaast worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. Voor rundveedrenking is grondwater veel belangrijker dan oppervlaktewater, vanwege de min of meer constante waterkwaliteit. Alleen voor de diergroep rundvee wordt oppervlakte- en grondwater gebruikt naast de drenking met leidingwater. Er kan alleen oppervlakte-/grondwater worden gebruikt voor drenking als er of een boorput, of een hydrofoor of een veevelddrinkwaterinstallatie op het bedrijf aanwezig is.

Het vee kan in de praktijk ook rechtstreeks uit het oppervlaktewater drinken zonder dat bovenstaande installaties aanwezig zijn. Of dit inderdaad het geval is, is niet bekend en wordt daarom niet meegenomen in de berekening. Dit geeft mogelijk een onderschatting van de gebruikte hoeveelheid oppervlaktewater c.q. een overschatting van de hoeveelheid leidingwater gebruikt voor drenking.

Indien op een bedrijf naast rundvee ook andere dieren worden gehouden, dan wordt voor drenking van de overige dieren een normatieve hoeveelheid leidingwater berekend. Deze berekende hoeveelheid leidingwater wordt in mindering gebracht op de totaal gebruikte hoeveelheid leidingwater. Dit totale leidingwatergebruik wordt geregistreerd op basis van de afrekening van het waterbedrijf en gecorrigeerd voor huishoudelijk gebruik. Resteert er dan nog leidingwater, dan is verondersteld dat het rundvee dit voor drenking heeft gebruikt. Deze hoeveelheid water wordt in mindering gebracht op de berekende hoeveelheid voor drenking gebruikt oppervlakte- en grondwater, zoals bepaald in de vorige stap.

Voor het schoonmaken van de stallen (KWIN, 2009) en voor het gebruik van de melkrobot (Veehouderijtechniek, 2007) wordt normatief een gebruik aan leidingwater ingerekend.

Uitkomsten

Totaal watergebruik land- en tuinbouw

Tabel 3.1 toont het watergebruik in de agrarische sector in 2019 (een overzicht van de diverse jaren is weergegeven in bijlage 1, een uitsplitsing naar sector en stroomgebied is te vinden in bijlage 2). Na het extreem droge jaar 2018 kende 2019 wederom enkele droge perioden. In het voorjaar rond de zaai- en poottijd, maar ook in de tweede helft van de zomer. Er werd daarom regelmatig gebruik gemaakt van de regeninstallaties. Het totale gebruik was ongeveer 280 miljoen m³, voornamelijk voor irrigatie.

Tabel 3.1 Watergebruik (1.000 m³) in 2019

Leidingwater	43.808
w.v. drenking vee	24.309
w.v. overig	19.499
Gietwater	399
Grondwater (irrigatie)	166.832
Oppervlaktewater (irrigatie)	48.427
Oppervlakte- of grondwater (drenking)	37.753
Totaal	297.218

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

De cijfers in tabel 3.1 zijn de totalen na bijschatting. In tabel 3.2 is weergegeven welk deel van het watergebruik is bijgeschat (zie 2.4) voor bedrijven die buiten het steekproefkader van Wageningen Economic Research vallen. De totale bijschatting bedraagt 1%.

Tabel 3.2 *Bijschatting watergebruik 2019 (%)*

Leidingwater totaal	2,1
Leidingwater drenking vee	1,8
Gietwater	0,0
Grondwater (irrigatie)	1,1
Oppervlaktewater (irrigatie)	0,0
Oppervlakte- of grondwater (drenking)	0,2
Totaal	1,0

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

Watergebruik per bedrijf

In tabel 3.3 wordt het totale jaarlijkse gemiddelde watergebruik per bedrijf weergegeven per stroomgebied. Tabel 3.4 laat dezelfde kengetallen zien, maar dan met een uitsplitsing naar provincie. Het gebruik bedroeg in 2019 gemiddeld 5.600 m³ per bedrijf, waarvan ruim 800 m³ leidingwater (in bijlage 3 is een uitsplitsing per bedrijfstype weergegeven).

Tabel 3.3 *Gemiddeld watergebruik (m³) per bedrijf, naar stroomgebied, 2019*

Stroomgebied	Water	2019
Eems	Gemiddeld totaal water	7.962
	w.v. leidingwater	787
Rijn - Noord	Gemiddeld totaal water	4.286
	w.v. leidingwater	1.346
Rijn - Oost	Gemiddeld totaal water	4.852
	w.v. leidingwater	616
Rijn - Midden	Gemiddeld totaal water	4.977
	w.v. leidingwater	580
Rijn - West	Gemiddeld totaal water	3.154
	w.v. leidingwater	756
Schelde	Gemiddeld totaal water	4.199
	w.v. leidingwater	540
Maas	Gemiddeld totaal water	9.210
	w.v. leidingwater	1.018
Totaal	Gemiddeld totaal water	5.590
	w.v. leidingwater	824

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

Tabel 3.4 Gemiddeld watergebruik (m³) per bedrijf, naar provincie, 2019

Provincie	Water	2019
Friesland	Gemiddeld totaal water	4.382
	w.v. leidingwater	1.374
Groningen	Gemiddeld totaal water	5.476
	w.v. leidingwater	1.137
Drenthe	Gemiddeld totaal water	8.320
	w.v. leidingwater	571
Overijssel	Gemiddeld totaal water	4.092
	w.v. leidingwater	634
Flevoland	Gemiddeld totaal water	8.992
	w.v. leidingwater	697
Gelderland	Gemiddeld totaal water	3.762
	w.v. leidingwater	557
Noord-Brabant	Gemiddeld totaal water	9.564
	w.v. leidingwater	1.029
Limburg	Gemiddeld totaal water	8.339
	w.v. leidingwater	991
Noord-Holland	Gemiddeld totaal water	3.362
	w.v. leidingwater	827
Zuid-Holland	Gemiddeld totaal water	2.894
	w.v. leidingwater	749

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

Beregend areaal

Tabel 3.5 toont het beregende areaal en het areaal met berekening. Het areaal dat minimaal 1 keer beregend is, bedroeg ruim 255.000 ha. Doordat percelen meerdere keren beregend zijn, lag het totale beregende areaal op ruim 910.000 ha.

Tabel 3.5 Beregend areaal (ha) naar stroomgebied, 2019

Stroomgebied	Berekening	2019
Eems	Areaal minimaal 1 keer beregend	15.693
	Beregend areaal	61.020
Rijn - Noord	Areaal minimaal 1 keer beregend	13.805
	Beregend areaal	39.563
Rijn - Oost	Areaal minimaal 1 keer beregend	44.317
	Beregend areaal	144.883
Rijn - Midden	Areaal minimaal 1 keer beregend	28.378
	Beregend areaal	81.958
Rijn - West	Areaal minimaal 1 keer beregend	32.819
	Beregend areaal	95.827
Schelde	Areaal minimaal 1 keer beregend	18.388
	Beregend areaal	56.460
Maas	Areaal minimaal 1 keer beregend	101.842
	Beregend areaal	432.629
Totaal	Areaal minimaal 1 keer beregend	255.241
	Beregend areaal	912.339

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

Tabel 3.6 Beregend areaal (ha) naar provincie, 2019

Provincie	Berekening	2019
Friesland	Areaal minimaal 1 keer beregend	9.611
	Beregend areaal	27.565
Groningen	Areaal minimaal 1 keer beregend	12.565
	Beregend areaal	44.887
Drenthe	Areaal minimaal 1 keer beregend	20.472
	Beregend areaal	78.853
Overijssel	Areaal minimaal 1 keer beregend	18.302
	Beregend areaal	56.278
Flevoland	Areaal minimaal 1 keer beregend	22.230
	Beregend areaal	63.201
Gelderland	Areaal minimaal 1 keer beregend	25.885
	Beregend areaal	81.827
Noord-Brabant	Areaal minimaal 1 keer beregend	74.898
	Beregend areaal	287.599
Limburg	Areaal minimaal 1 keer beregend	25.491
	Beregend areaal	140.075
Noord-Holland	Areaal minimaal 1 keer beregend	10.135
	Beregend areaal	29.715
Zuid-Holland	Areaal minimaal 1 keer beregend	13.279
	Beregend areaal	35.679

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling, berekeningen Wageningen Economic Research.

Literatuur

Meer, van der, R.W., 2020, *Watergebruik in de land- en tuinbouw 2017 en 2018*. Wageningen Economic Research nota 2020-030

Roskam, J.L., Meer, van der, R.W. and H.B. van der Veen, 2020, *Sample for the Dutch FADN 2017*. Wageningen Economic Research report 2020-036. The Hague: Wageningen Economic Research

Slingerland, R., 2007. Lely Astronaut A3: *Robot met 'brains and feelings'*. In: *Veehouderij techniek*, november.

Vrolijk, H.C.J., W. Dol en T. Kuhlman, 2005. *Integration of small area estimation and mapping techniques - Tool for regional studies*. LEI report 8.05.01. The Hague: LEI.

Wageningen UR Livestock Research, 2009. *Kwantitatieve Informatie Veehouderij (KWIN) 2009 - 2010*. Lelystad: Wageningen UR Livestock Research.

Bijlage 1 Watergebruik vanaf 2001

Tabel B1.1 Watergebruik (in mln. m³), 2001-2019

	Leidingwater	Gietwater	Grondwater (irrigatie)	Oppervlakte- of grondwater (irrigatie)	Oppervlakte- water (irrigatie)	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	Totaal
2001	50	0	23	8	12	39	132
2002	50	3	23	8	12	38	134
2003	57	6	101	22	32	38	256
2004	50	4	23	9	13	38	137
2005	47	3	24	6	6	36	122
2006	46	1	62	12	15	32	168
2007	46	3	19	9	9	33	118
2008	44	2	19	8	8	36	116
2009	47	2	39	8	6	37	140
2010	44	2	54	12	14	40	166
2011	43	2	60	0	19	38	162
2012	39	1	18	1	3	37	99
2013	41	1	53	-	13	39	148
2014	42	1	30	-	10	41	125
2015	43	1	49	-	19	37	148
2016	43	1	28	-	10	38	120
2017	48	1	68	-	12	38	168
2018	49	1	198	-	66	36	350
2019	44	0	167	-	48	38	297

Bron: Watergebruik in de agrarische sector/Watergebruik in de land- en tuinbouw (diverse edities).

Bijlage 2 Watergebruik naar sector en stroomgebied

Tabel B2.1 laat het totale geschatte watergebruik per stroomgebied en sector zien in 2019.

Tabel B2.1 Watergebruik (1.000 m³) naar sector en stroomgebied, 2019

Stroom- gebied	Watergebruik	Akker- bouw	Tuin- bouw	Fruit	Vee- houderij	Overig landbouw	Totaal
Eems	Leidingwater	109	70	0	1.252	107	1.538
	w.v. drenking vee	15	0	0	976	68	1.059
	w.v. overig	94	70	0	276	39	479
	Gietwater	0	47	0	0	0	47
	Grondwater (irrigatie)	4.440	213	0	2.090	315	7.059
	Oppervlaktewater (irrigatie)	4.828	41	0	198	354	5.422
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	6	0	0	1.453	33	1.493
	Totaal water	9.383	372	1	4.992	810	15.558
Rijn - Noord	Leidingwater	174	87	1	7.270	71	7.602
	w.v. drenking vee	36	0	0	6.014	47	6.097
	w.v. overig	138	87	1	1.256	24	1.505
	Gietwater	0	7	0	0	0	7
	Grondwater (irrigatie)	1.955	75	1	3.152	347	5.529
	Oppervlaktewater (irrigatie)	2.190	81	0	1.676	228	4.175
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	9	0	0	6.869	27	6.904
	Totaal water	4.328	248	2	18.966	672	24.217
Rijn - Oost	Leidingwater	153	274	6	6.848	201	7.483
	w.v. drenking vee	29	3	0	4.133	126	4.291
	w.v. overig	124	271	6	2.715	75	3.192
	Gietwater	0	112	2	0	0	114
	Grondwater (irrigatie)	8.877	1.979	11	20.962	932	32.760
	Oppervlaktewater (irrigatie)	2.672	243	5	3.336	340	6.596
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	19	16	0	11.911	82	12.029
	Totaal water	11.721	2.625	25	43.057	1.555	58.983

Tabel B2.2 Watergebruik naar stroomgebied en sector in 2019 (1.000 m³) (vervolg)

Stroom-gebied	Watergebruik	Akker-bouw	Tuin-bouw	Fruit	Vee-houderij	Overig landbouw	Totaal
Rijn - Midden	Leidingwater	433	198	15	2.222	124	2.993
	w.v. drenking vee	118	0	0	1.508	75	1.701
	w.v. overig	315	198	15	714	49	1.292
	Gietwater	0	36	3	0	0	39
	Grondwater (irrigatie)	6.239	689	0	4.437	922	12.287
	Oppervlaktewater (irrigatie)	4.687	172	0	988	426	6.273
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	146	2	0	3.839	104	4.090
	Totaal water	11.505	1.097	19	11.486	1.575	25.682
Rijn - West	Leidingwater	395	2.072	165	6.302	109	9.044
	w.v. drenking vee	76	1	0	4.876	37	4.990
	w.v. overig	319	2.071	165	1.426	72	4.054
	Gietwater	0	57	9	0	0	66
	Grondwater (irrigatie)	3.108	2.203	0	4.489	583	10.383
	Oppervlaktewater (irrigatie)	3.742	1.252	0	7.016	112	12.122
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	79	3	0	5.960	75	6.118
	Totaal water	7.325	5.587	174	23.768	879	37.732
Schelde	Leidingwater	495	99	274	676	70	1.614
	w.v. drenking vee	45	0	0	480	28	554
	w.v. overig	450	99	274	196	42	1.060
	Gietwater	0	0	35	0	0	35
	Grondwater (irrigatie)	2.788	307	0	1.262	1.017	5.373
	Oppervlaktewater (irrigatie)	4.144	251	0	523	132	5.050
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	52	0	0	401	30	483
	Totaal water	7.479	657	310	2.862	1.249	12.555
Maas	Leidingwater	572	1.143	119	11.340	359	13.534
	w.v. drenking vee	91	1	0	5.393	133	5.617
	w.v. overig	481	1.142	119	5.947	226	7.917
	Gietwater	0	76	14	0	0	90
	Grondwater (irrigatie)	19.394	13.968	88	53.885	6.106	93.441
	Oppervlaktewater (irrigatie)	4.255	1.834	37	2.342	323	8.790
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	214	0	0	6.055	368	6.637
	Totaal water	24.434	17.021	258	73.622	7.156	122.491
Totaal	Leidingwater	2.332	3.943	582	35.911	1.040	43.808
	w.v. drenking vee	410	5	0	23.380	514	24.309
	w.v. overig	1.922	3.938	582	12.531	526	19.499
	Gietwater	0	336	63	0	0	399
	Grondwater (irrigatie)	46.800	19.432	101	90.276	10.222	166.832
	Oppervlaktewater (irrigatie)	26.518	3.874	42	16.079	1.914	48.427
	Oppervlakte- of grondwater (drenking)	525	21	0	36.488	720	37.753
	Totaal water	76.175	27.606	788	178.753	13.896	297.218

Bron: Bedrijveninformatienet en CBS Landbouwtelling. berekeningen Wageningen Economic Research.

Bijlage 3 Watergebruik per bedrijf

Onderstaande tabel toont het watergebruik per bedrijf naar type en stroomgebied in respectievelijk 2019.

Tabel B3.1 Gemiddeld watergebruik (m³) per bedrijf naar stroomgebied en bedrijfstype, 2019

Stroom- gebied	Water	Akker- bouw	Tuin- bouw	Fruit	Vee- houderij	Overig landbouw	Totaal
Eems	Gemiddeld totaal water	9.488	5.549	173	6.201	9.208	7.962
	w.v. leidingwater	110	1.037	85	1.555	1.218	787
Rijn - Noord	Gemiddeld totaal water	5.471	2.301	195	4.051	11.585	4.286
	w.v. leidingwater	220	802	53	1.553	1.216	1.346
Rijn - Oost	Gemiddeld totaal water	5.454	6.418	504	4.654	5.217	4.852
	w.v. leidingwater	71	671	133	740	675	616
Rijn - Midden	Gemiddeld totaal water	8.612	3.960	258	3.420	13.576	4.977
	w.v. leidingwater	324	716	211	662	1.066	580
Rijn - West	Gemiddeld totaal water	4.772	1.608	248	3.921	4.626	3.154
	w.v. leidingwater	258	596	235	1.040	572	756
Schelde	Gemiddeld totaal water	3.918	2.880	1.200	6.088	9.992	4.199
	w.v. leidingwater	259	435	1.064	1.438	557	540
Maas	Gemiddeld totaal water	7.197	7.128	803	11.255	10.925	9.210
	w.v. leidingwater	168	479	372	1.734	548	1.018
Totaal	Gemiddeld totaal water	6.293	3.972	556	5.735	9.082	5.590
	w.v. leidingwater	193	567	410	1.152	680	824

Meer informatie

R.W. van der Meer

T +31 (0)317 48 31 34

E ruud.vandermeer@wur.nl

www.wur.nl/economic-research

2021-087